

Nexus-lezing 2010

Daniel Barenboim

The Ethics of Aesthetics

Zaterdag 13 februari 2010
15.00 — 17.00 uur
Aula Universiteit van Tilburg
Warandelaan 2 — Tilburg

Voor het bijwonen van de lezing is het reserveren van een entreebewijs verplicht

Daniel Barenboim

De pianist en dirigent Daniel Barenboim (Buenos Aires, 1942) is nooit anders dan een kosmopoliet geweest: geboren in Argentinië uit Russisch-joodse ouders, opgegroeid in Israël, bejubeld op podia over de hele wereld, nu wonend in Berlijn, met een Argentijns, Spaans, Israëliisch en Palestijns paspoort op zak. Barenboim spreekt vele talen, maar excelleert in de meest universele taal: de muziek. Het Britse dagblad *The Times* schreef ooit dat ‘Barenboim een van de weinige musici van onze tijd is die met recht legendarisch genoemd kan worden’.

Hij debuteerde op z'n zevende met sonates van Beethoven en trok als elfjarig wonderkind al de aandacht van de grote dirigent Wilhelm Furtwängler. Vanaf het midden van de jaren vijftig liet Barenboim zijn reusachtig talent als pianist horen op talrijke concerttournees door Europa en Amerika. Hij zette het belangrijkste pianorepertoire op de plaat, waaronder de complete pianosonates van Mozart en Beethoven, de pianoconcerten van Beethoven (met Otto Klemperer), Brahms (met John Barbirolli) en Bartók (met Pierre Boulez). Befaamd werden ook zijn kamermuziekopnamen, zoals de cellosonates van Beethoven en Brahms (samen met Jacqueline du Pré, de Britse celliste met wie Barenboim twintig jaar, tot aan haar overlijden in 1987, getrouwd is geweest), de complete Mozart-vioolsonates (met Itzhak Perlman) en Schuberts *Forellenkwintet* (met Du Pré, Perlman, Pinchas Zukerman en Zubin Mehta).

Toen hij vijfentwintig was, volgde Barenboim zijn tweede roeping en werd dirigent, eerst bij het English Chamber Orchestra en daarna bij het Orchestre de Paris, waar hij zich toelegde op werk van moderne componisten als Lutoslawski, Berio en Boulez. Van 1986 tot 1989 was Barenboim artistiek en muzikaal directeur van de Opéra de la Bastille te Parijs. In 1991 werd hij dirigent van het Chicago Symphony Orchestra (tot 2006) en in 1992 artistiek leider van de Staatsopera van Berlijn. In 2006 volgde een benoeming tot Eerste Gastdirigent van La Scala in Milaan, waar hij in 2010-'13 de complete *Ring des Nibelungen* van Wagner zal brengen. Barenboim, die ook geliefd is om zijn uitstapjes naar de jazz- en tangomuziek, dirigeert nog regelmatig de Berliner Philharmoniker, de Wiener Philharmoniker en de Staatskapelle Berlin. Hij wordt algemeen beschouwd als een van vijf grootste dirigenten die de wereld gekend heeft.

Samen met de Palestijns-Amerikaanse cultuurwetenschapper Edward Said (die in 1994 de eerste Nexus-lezing gaf) stichtte Barenboim in 1999 het West-Eastern Divan Orchestra, samengesteld uit jonge, getalenteerde musici uit Israël en omliggende Arabische landen. ‘Dit is een orkest voor de vrede. Vrede brengen kan het niet, maar wel geduld, verstandhouding en moed om te luisteren naar de ander,’ aldus de dirigent, die bekendstaat als voorvechter van de rechten van de Palestijnen. In 2003 won Barenboim een Grammy Award voor zijn ►

Programma Nexus-lezing 2010

Zaterdag 13 februari

- 14.30 uur Ontvangst met koffie/thee
14.45 uur Zaal open
15.00 uur Welkom door Rob Riemen, oprichter-directeur Nexus Instituut
15.15 uur Nexus-lezing 2010 door Daniel Barenboim
 Aansluitend publiek gesprek o.l.v. Rob Riemen
17.00 uur Receptie

Programma Nexus Instituut 2010

- 11 juni Nexus-conferentie in het Concertgebouw te Amsterdam
11 nov. Nexus-symposium te Tilburg

► *Tannhäuser* van Wagner en namen hij en de Staatskapelle Berlin de Wilhelm Furtwängler Prijs in ontvangst. Voor zijn muzikale en maatschappelijke inzet ontving Barenboim vele andere hoge onderscheidingen, waaronder in 2002 de Toleranz-Preis en het Grosses Bundesverdienstkreuz, in 2004 de Wolf Prize in Arts (de 'Israëliëse Nobelprijs') en in 2007 de Goethe-Medaille en de Royal Philharmonic Society Gold Medal.

Daniel Barenboim wordt alom geprezen voor zijn inzet jongeren vertrouwd te maken met klassieke muziek. Zijn opvattingen over het onschatbare belang van muziek zijn neergelegd in boeken als *A Life in Music* (1991), *Parallels and Paradoxes: Explorations in Music and Society* (2002, samen met Said) en *Everything is Connected: The Power of Music* (2008). Ook in prestigieuze lezingenseries als de Reith Lectures (bij de BBC in 2006) en de Charles Eliot Norton Lectures on Poetry (aan Harvard University in 2007) getuigde hij van zijn onwrikbaar geloof in de humanistische boodschap die uitgaat van kunst in het algemeen en muziek in het bijzonder. In zijn Nexus-lezing 'The Ethics of Aesthetics' — te houden op de 127ste sterfdag van Richard Wagner, 13 februari — voert Barenboim zijn levenslange zoektocht naar de wezenlijke betekenis van muziek tot een nieuw hoogtepunt: wat is de ware inhoud van schoonheid?

Reserveren voor de Nexus-lezing

De Nexus-lezing wordt op zaterdag 13 februari 2010 gehouden in de aula van de Universiteit van Tilburg. De universiteit is goed bereikbaar met de auto en met het openbaar vervoer (NS-station Tilburg-West op loopafstand). Bij uw entreebewijs ontvangt u een routebeschrijving.

Voor het bijwonen van de lezing is het reserveren van een entreebewijs verplicht. U wordt vriendelijk verzocht uw entreebewijs tijdig te reserveren door de aanmeldkaart hiernaast in te vullen, uit te scheuren en in een envelop zonder postzegel op te sturen. De toegangsprijs bedraagt € 35,00. Abonnees van het tijdschrift *Nexus* betalen slechts € 25,00 per kaart. Indien u zich per ommekeer opgeeft als abonnee (een jaarabonnement kost € 60,00), profiteert u direct van de korting op de toegangsprijs. Bent u jonger dan 26 jaar, dan betaalt u € 15,00 (gelieve kopie identiteitsbewijs mee te sturen). De aanmeldingen worden in volgorde van binnenkomst gehonoreerd: abonnees van het tijdschrift *Nexus* genieten echter voorrang. De entreebewijzen worden u tijdig per post en met een factuur of betalingsbewijs toegestuurd.

U kunt uw aanmelding uitsluitend schriftelijk annuleren. Tot 5 februari is uw annulering kosteloos; na die datum wordt u de volledige toegangsprijs in rekening gebracht.

De lezing wordt gehouden in het Engels. De tekst van de Nexus-lezing van Daniel Barenboim zal worden gepubliceerd in *Nexus* 55, te verschijnen in de zomer van 2010.

U kunt het Nexus Instituut bereiken door tijdens kantooruren te bellen naar 013-466 3450 of te e-mailen naar info@nexus-instituut.nl. Meer informatie over de Nexus-activiteiten treft u aan op www.nexus-instituut.nl.

Nexus Instituut

Tijdschrift Nexus

Sinds 1991 wordt driemaal per jaar het essayistische tijdschrift in boekvorm *Nexus* (knooppunt, samenhang) uitgegeven. Auteurs uit binnen- en buitenland wordt gevraagd essays te schrijven over cultuurfilosofische thema's. Een aflevering van *Nexus* telt gemiddeld 200 pagina's en een jaargang bestaat uit drie afleveringen. Bijna alle afleveringen van *Nexus* zijn nog leverbaar. Abonnees zijn tevens lid van het Nexus Instituut en genieten korting en voorrang bij de aanschaf van entreebewijzen.

Nexus Bibliotheek

In beperkte oplage, gebonden en fraai vormgegeven, verschijnt bij bijzondere gelegenheden een deel in deze serie. De zesde en onlangs verschenen uitgave bevat de tekst van de lezing die Jonathan Sacks heeft gegeven op de Nexus-conferentie 2009: *Hoop en Tragedie/Hope and Tragedy* (tweetalige uitgave). Een overzicht van de complete reeks treft u aan op de bijgevoegde bestelkaart.

Nexus-lezing

Sinds 1994 wordt er jaarlijks een vooraanstaand, internationaal vermaard intellectueel uitgenodigd de Nexus-lezing te geven, met een cultuurfilosofisch thema tot onderwerp. Sprekers waren onder anderen Edward Said, Amartya Sen, Richard von Weizsäcker, Adam Zagajewski, Elisabeth Mann Borgese, Richard Holbrooke, Carlo Ginzburg, George Steiner, Avishai Margalit, Francis Fukuyama, Janos Starker, Sonia Gandhi, Jürgen Habermas en Robert Hughes.

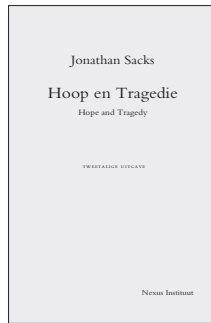
Nexus-conferentie

Sinds 1996 wordt jaarlijks een internationale publieksconferentie georganiseerd: *Testament van de 20ste eeuw. Strategieën van vergetelheid* (I, 1996), *Afgoderij* (II, 1998) en *Het vaarwel van de muzen* (III, 2000); *Het proces Richard Wagner* (1997), *No Place for Cosmopolitans?* (1999), *Zoektocht van het leven. Liefde en dood* (I, 2001), *Het kwaad* (II, 2002) en *Verlies* (III, 2003). In 2004 organiseerde het Nexus Instituut vijf conferenties onder de titel *Europe. A Beautiful Idea?* Het jaar daarop volgde *What is a Good Society?*, deel I: *Mass Democracy on Trial*. In 2006: *New Notes Towards the Definition of Western Culture*, I: *The Classics, Art, and Kitsch*, in 2007: II: *What is an Educated Man?*, in 2008: *Identity, please!* en in 2009: *Reflections on Man after the End of History*, deel I: *Faith, Death, and Freedom*.

Zojuist verschenen

NEXUS BIBLIOTHEEK VI

Jonathan Sacks, *Hoop en Tragedie*

Op 6 september j.l. werd de Nexus-conferentie 2009 in Amsterdam geopend met een lezing door Jonathan Sacks, opperrabbin van de Verenigde Hebreeuwse Congregaties van het Britse Gemenebest. De tekst van deze lezing, *Hoop en Tragedie / Hope and Tragedy*, is zojuist verschenen in een fraai gebonden, tweetalige uitgave in een beperkte oplage, als deel VI van de Nexus Bibliotheek. U kunt deze eenmalige uitgave voor € 15,00 bestellen door middel van de bestelkaart in deze brochure of via www.nexus-instituut.nl.

STAF NEXUS INSTITUUT

Rob Riemen (*oprichter-directeur, hoofdredacteur*)
Kirsten Walgreen (*zakelijk directeur*)
Ilja Hijink (*persoonlijk assistent Rob Riemen*)
Marcel van den Boogert (*senior stafmedewerker beleid, eindredacteur*)
Dr. Fiona Schouten (*stafmedewerker beleid en onderzoek, redactiesecretaris*)
Lucy Vugts (*office manager*)
Vera de Laat-Putseys (*administratief medewerker*)

RAAD VAN TOEZICHT

Dr. Wim van den Goorbergh (*voorzitter*)
Mr. Joost Kuiper
Dr. Alexander Rinnooy Kan (*voorzitter SER*)
Mr.dr. Rob Visser (*directeur-generaal ministerie van Justitie*)
Mr. Joan de Wijkerslooth (*hoogleraar Universiteit Leiden*)

RAAD VAN ADVIES

Pierre Audi (*artistiek directeur De Nederlandse Opera en Holland Festival*)
Mr. Rob van den Bergh (*president TiasNimbas Business School*)
Mr.drs. Frits Bolkestein (*oud-Eurocommissaris*)
Drs. Tom de Bruijn (*Permanente Vertegenwoordiging, Brussel*)
Ivan Fischer (*dirigent*)
Prof.dr. Marc Groenhuijsen (*Universiteit van Tilburg*)
Prof.drs. Victor Halberstadt (*Universiteit Leiden*)
Dr. Alexander Italianer (*adjunct-secretaris-generaal Europese Commissie*)
Mr. Marnix Krop (*ambassadeur in Polen*)
Truze Lodder (*zakelijk directeur De Nederlandse Opera*)
Drs. Ruud Lubbers (*minister-president 1982-1994*)
Mr. Hein van Oorschot (*voorzitter College van Bestuur Universiteit van Tilburg*)
Mr. Simon Reinink (*algemeen directeur Het Concertgebouw*)
Mr. Yvonne van Rooy (*voorzitter College van Bestuur Universiteit Utrecht*)
Drs. Tom de Swaan (*voorzitter Raad van Commissarissen Van Lanschot*)
Drs. Rob Swartbol (*directeur VN en Int. Fin. Inst. ministerie van Buitenlandse Zaken*)
Dr. Herman Wijffels (*oud-bewindvoerder Wereldbank*)
Jan Zekveld (*artistiek manager Het Brabants Orkest*)

REDACTIEADVIESRAAD TIJDSCHRIFT NEXUS

Dr. Jattie Enklaar (*Universiteit Utrecht*)
Dr. Marjolijn Februari (*jurist, filosoof, essayist*)
Werner Herbers (*musicus, dirigent*)
Wim Kayzer (*schrijver, journalist*)
Prof.dr. Eric Moormann (*Radboud Universiteit Nijmegen*)
Jos de Putter (*cinéast*)
Dr. David Rijser (*Universiteit van Amsterdam*)
Prof.dr. Willem Witteveen (*Universiteit van Tilburg*)

Nexus Instituut

Het Nexus Instituut bestudeert het Europese cultuurgood in zijn kunstzinnige, levensbeschouwelijke en filosofische samenhang om zo inzicht te bieden in eigentijdse vragen en uitdagend vorm te geven aan het cultuurfilosofische debat. Als culturele denktank beoogt het Nexus Instituut een stijl van kwaliteit, eruditie en tolerantie, om op die wijze een contrapunt te zijn voor kleinheid van geest, verzuiling en nationalisme, de troosteloosheid van het niets weten en het fanatisme van het enige weten. Het Nexus Instituut wil zich op deze wijze scharen in de Europese humanistische traditie.

Driemaal per jaar publiceert het Nexus Instituut een aflevering van het essayistische tijdschrift in boekvorm *Nexus*, waarvan een jaargang gemiddeld 600 bladzijden telt. In de serie Nexus Bibliotheek worden belangrijke cultuurfilosofische teksten die niet eerder in het Nederlands zijn vertaald, in boekvorm uitgebracht. Abonnees van *Nexus* zijn automatisch lid van het Nexus Instituut. Het Nexus Instituut organiseert jaarlijks de Nexus-lezing en de Nexus-conferentie (beide ook toegankelijk voor niet-leden) en tevens symposia en masterclasses. Voor meer inlichtingen over het tijdschrift *Nexus* en alle activiteiten van het Nexus Instituut verwijzen wij u graag naar onze website, www.nexus-instituut.nl. Daar kunt u zich ook aanmelden als abonnee of deelnemer aan de Nexus-lezing of de Nexus-conferentie.

Nexus Instituut

Postbus 90153 5000 LE Tilburg
tel. 013 - 466 3450 fax 013 - 466 3434
info@nexus-instituut.nl www.nexus-instituut.nl

Met bijzondere dank aan

Ministerie van OCenW, Provincie Noord-Brabant, Gemeente Tilburg,
KPMG Audit, KPMG Meijburg & Co en
Stichting Vrienden van het Nexus Instituut

Opmaak: Buro Kaaiman, Alphen (NB). Illustratie: Jacques Janssen.
